

Plats och tid	B 107, Östra Kommunhuset 13:15-14:15		
Beslutande	Torbjörn Sjörén SRF Anita Persson Demensförbundet	Monica Brandt Reumatikerförbundet Karin Petersson Hjärt o Lung	Lena Evergren DHR Sven-Erik Andersson HRF
Ersättare	Mikael Andreasson Unga Funkisar Skåne	Malou Evergren DHR	Alice Back Afasiförbundet
Övriga närvarande	Michael Anefur Ordförande KPR - ON Ulrika Tollgren KS	Kristina Lindbåge V. Ordförande ON Linus Wiberg Sekreterare	Håkan Englund Ers. ON
Utses att justera	Kristina Lindbåge	Justerare2	
Justeringens tid och plats	Digital justering		
			Paragrafer 18-23
Sekreterare	Linus Wiberg		
Ordförande	Michael Anefur		
Justerare	Kristina Lindbåge		
	Justerare2		

Sammanträdesdatum

Kommunala rådet för funktionsnedsatta

2023-09-28

KRF § 18

Godkännande av dagordning

Beslut

- Dagordningen godkänns, med tilläggs punkten upprop.

Kommunala rådet för funktionsnedsatta

Sammanträdesdatum

2023-09-28

KRF § 19

Val av justerare

Beslut

- Kristina Lindbåge väljs till justerare.

Sammanträdesdatum

Kommunala rådet för funktionsnedsatta

2023-09-28

KRF § 20

Föregående protokoll

Beslut

- Inga synpunkter på föregående protokoll.

Sammanträdesdatum

Kommunala rådet för funktionsnedsatta

2023-09-28

KRF § 21

Anmälda frågor från referensgruppen

Sammanfattning

1) Vilken backup har kommunen vid ev. taxistreck?

Svar:

Vad gäller våra leveranser så har vi beredskap, tillsammans med omsorgsförvaltningen, för att alla ska få mat.

Övriga taxitransporter kan jag inte svara för.

Svar från Lena Larsen, Avdelningschef Gemensam service Måltid Kommunledningen

2) Boendestöd. Vad får vikarier för utbildning, när de arbetar inom omsorgen som boendestödjare?

Svar:

Inom Mobila A har vi inte några som inte har någon form av utbildning. Vi bygger sedan på med Introduktionsutbildningen som ligger på intranätet för vikarier, brandutbildning, basala hygienrutiner på nätet, samt erbjuder hälsosam förflyttning. Alla vikarier får tidigt lösen och inlogg och kan ta del av utbildningarna som ligger i utbildningsportalen. Mentorerna är behjälpliga med att introducera dem i vilka utbildningar som kan vara bra att göra. Ex Suicid utbildning, SPISS, Autism, Våld i nära relation, Hedersrelaterat våld, Bipolär sjukdom, Lifecare m.m.

Svar från Carina Eklund, Enhetschef OMS FUNK DV o Socialpsykiatri

Sammanträdesdatum

Kommunala rådet för funktionsnedsatta

2023-09-28

3) När man är synskadad ingår man i den här kommunen i SOL och inte i LSS. Bjuda in ansvarig tjänsteman till mötet.

Svar:

Personkretsarna i LSS

Personer som tillhör LSS personkrets har rätt till LSS-insatser om de behöver det i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt.

I 1 § LSS beskrivs den personkrets som lagen gäller för. I personkretsen ingår:

- personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd,
- personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller
- personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

PUNKT 1

Utvecklingsstörning

Med utvecklingsstörning menas en intellektuell funktionsnedsättning som beroende på grad och miljö utgör ett handikapp. Den sammanhänger med en brist eller skada under individens utvecklingsperiod som i många fall är så betydande att personen behöver stöd och hjälp i sin livsföring för att kunna delta i samhällslivet. Med utvecklingsperioden avses i allmänhet åren före 16 års ålder. Orsaken till bristen eller skadan saknar betydelse. Vid bedömningen av den intel-

Sammanträdesdatum

Kommunala rådet för funktionsnedsatta

2023-09-28

lektuella förmågan ska psykologiska, sociala och pedagogiska faktorer vägas samman.

Autism eller autismliknande tillstånd

Med autism och autismliknande tillstånd menas djupgående störningar i social förmåga, kommunikation och föreställningsförmåga som medför ett allvarligt funktionshinder och behov av psykosocial och/eller pedagogisk anpassning. Tillståndet debuterar under barn-
domen, oftast men inte alltid före 3 års ålder, och ger nästan alltid allvarliga funktionshinder under hela livet.

PUNKT 2

Punkt 2 omfattar personer som efter utvecklingsåren har fått en hjärnskada och till följd av den ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder.

Ett begåvningsmässigt funktionshinder kan utlösas av kroppsliga sjukdomar – tumörer, hjärnblödningar, inflammationer med mera – eller skador efter yttre våld, till exempel trafikskador. Däremot avses inte personer med psykisk sjukdom som kan medföra begåvningshandikapp och inte heller personer med sjukdomar som en följd av missbruk. Dessa personer kan endast omfattas av lagen om de uppfyller kriterierna i tredje punkten.

Högsta förvaltningsdomstolen har kommit fram till att en person med Alzheimersdemens ingår i LSS personkrets 2 (RÅ 2008 ref. 78). Sjukdomen anses bero på en rent kroppslig förändring och utgör inte ett psykiskt sjukdomstillstånd.

Sammanträdesdatum

Kommunala rådet för funktionsnedsatta

2023-09-28

PUNKT 3

Tredje punkten omfattar personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Samtliga rekvisit måste vara uppfyllda ([RÅ 1999 ref. 54](#)). Rekvisiten kan inte bedömas självständigt var för sig eftersom de påverkar varandra. För människor med flera funktionshinder måste den samlade effekten bedömas ([prop. 1992/93:159](#) s. 168 f).

Med funktionshinder menas den begränsning eller det hinder som gör att en människa till följd av skada eller sjukdom inte kan utföra en aktivitet på det sätt eller inom de gränser som kan anses normalt. Orsaken till eller arten av funktionshinder är inte avgörande, inte heller den medicinska diagnosen.

Funktionshindren ska vara stora och ha en sådan karaktär eller omfattning att det starkt påverkar flera viktiga livsområden samtidigt, t.ex. boende, fritid eller behov av habilitering eller rehabilitering.

Funktionshindren ska också vara varaktiga.

Med betydande svårigheter i den dagliga livsföringen menas att den enskilde inte på egen hand kan klara vardagsrutiner som toalettbesök och hygien, påklädning, mathållning, kommunikation, förflyttning inomhus eller utomhus, sysselsättning och nödvändig träning och/eller behandling.

Ett omfattande behov av stöd och service kan vara hjälp med toalettbesök, påklädning, mathållning, kommunikation, förflyttning, sysselsättning och rekreation m.m.

Sammanträdesdatum

Kommunala rådet för funktionsnedsatta

2023-09-28

Personkretstillhörighet enligt LSS för synnedsatta

Många kammarrättsdomar berör frågan om personkretstillhörighet kring synskadade, där rättsläget har sett likadant ut i många år och där frågan har bedömts på samma sätt av domstolarna, det vill säga att en synskada inte per automatik kvalificerar den enskilde till personkretstillhörighet i enlighet med LSS.

Nedan följer en sammanfattning kring några av dessa domslut (domarna bifogas som bilagor). Den första domen från Högsta förvaltningsdomstolen (HFD), har varit vägledande för domarna som kommit därefter, även om rättsläget varit i princip densamma även före dom från HFD. Domar från Förvaltningsrätten och Kammarrätten kan överklagas upp till Högsta Förvaltningsrätten, därefter är det avgörande.

Sammanfattningsvis kan konstateras att rättsläget är enigt kring att synnedsättningar i sig kan förorsaka svårigheter i den dagliga livsföringen, men inte nödvändigtvis att det ger betydande svårigheter som påverkar flera grundläggande livsområden samtidigt och som därmed ger tillhörighet till personkrets i LSS. Den enskilde ska exempelvis inte själv klara av vardagsrutiner som hygien, toalettbesök, påklädning, mathållning och liknande sysslor. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg i [HFD 2011 ref. 36](#) att en synskadad kvinna inte hade ett sådant omfattande behov av stöd som avses i 1 § 3 LSS. Hon hade behov av hjälp för städning, mathållning och klädvård, men klarade av de grundläggande behoven på egen hand.

Rättspraxis

- **HFD 2011 ref. 36 (7499-10)**

Vuxennämnden i Eskilstuna kommun (nämnden) avslag genom beslut den 8 april 2010 E.G:s ansökan om ledsagarservice enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Som skäl för beslutet angav nämnden att E.G. inte kunde anses till-

Sammanträdesdatum

Kommunala rådet för funktionsnedsatta

2023-09-28

höra personkretsen enligt 1 § 3 LSS och därför inte har rätt till insatser enligt denna lag.

E.G. överklagade nämndens beslut hos förvaltningsrätten och yrkade att hon skulle beviljas ledsagarservice enligt ansökan. Av utredningen i målet framgår bl.a. följande. E.G. bor tillsammans med sin treåriga son i ett radhus om fyra rum och kök i två plan. Hon har diagnostiserats med Retinitis pigmentosa vilken är en ärftlig ögonsjukdom som drabbar näthinnan. Hon klarar att själv sköta sin hygien, gå på toaletten och att klä av och på sig även om någon måste se till att hennes kläder är hela och rena. Hon kan föra sin egen talan, betala räkningar via internet och läsa böcker med hjälp av dator. Hon behöver hjälp med att laga och portionsfördela mat som sedan läggs i frysen och att sortera och stryka tvätt. Hon behöver ledsagning utomhus och på okända platser och hjälp att läsa inkommen post.

Av det anförda följer att det endast är E.G:s eget behov av stöd och service som ska bedömas i detta mål och att hennes treåriges behov av omvårdnad och tillsyn inte kan beaktas vid den prövning som nu är i fråga. Högsta förvaltningsdomstolen finner i denna del inte att utredningen visar att E.G. har sådana svårigheter i den dagliga livsföringen eller ett så omfattande behov av stöd eller service som avses i 1 § 3 LSS. Hon omfattas således inte av personkretsen i LSS och har inte rätt till insatser med stöd av den lagen. Vuxennämndens överklagande ska därför bifallas.

- **Kammarrätten i Göteborg 2023-02-22, mål nr [5239-22](#)**

I det här målet är frågan om huruvida en kvinna med en grav synnedsättning, som i flera år har varit beviljad ledsagarservice enligt LSS, även fortsättningsvis har rätt till insatsen. Kammarrätten konstaterar att kvinnan har en grav synnedsättning och är att betrakta som blind. Hennes funktionsnedsättning innebär att hon har svårigheter med att bland annat orientera sig i främmande miljöer och i sociala interaktioner. Kammarrätten bedömer dock att kvinnan utifrån vad som har framkommit i målet inte har betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och ett omfattande behov av stöd och ser-

Sammanträdesdatum

Kommunala rådet för funktionsnedsatta

2023-09-28

vice. Hon tillhör därför inte personkretsen i 1 § 3 LSS och har därmed inte heller rätt till ledsagarservice enligt LSS.

- **Kammarrätten i Göteborg 2022-11-21, mål nr [3217-22](#)**

En 79-årig man med synnedsättning och artros behöver enligt kammarrätten hjälp med främst viss förflyttning utomhus, ta del av viss visuell information, kontrollera att han och hans tillhörigheter är rena, ställa in rätt temperaturer, stöd vid träning och inköp och att undvika oförutsedda faror. Enligt kammarrätten förorsakar inte hans funktionshinder honom betydande svårigheter varför han inte omfattas av personkretsen enligt LSS.

- **Kammarrätten i Stockholm 2021-06-30, mål nr [3555-21](#)**

Till följd av sin funktionsnedsättning har mannen svårigheter och behov av hjälp i flera situationer. Hans svårigheter gäller främst förflyttningar och aktiviteter utanför hemmet i främmande miljöer samt att läsa skriftlig information. Han klarar av att självständigt förflytta sig i kända miljöer inomhus. Han kan även på egen hand sköta en stor del av sin personliga omvårdnad och vissa hushållssysslor. Han klarar vidare av att kommunicera muntligen och med punktskrift. Kammarrätten bedömer därför att mannens funktionsnedsättning inte orsakar sådana betydande svårigheter i hans dagliga livsföring och därmed ett så omfattande behov av stöd eller service som krävs för att han ska tillhöra personkretsen enligt LSS.

- **Kammarrätten i Göteborg 2021-03-02, mål nr [6585-20](#)**

En kvinna var tidigare beviljad ledsagarservice 10 timmar per vecka, enligt [9§ 3](#) LSS lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Socialnämnden avslag dock hennes ansökan om fortsatt ledsagarservice eftersom hennes funktionsnedsättning inte bedömdes vara tillräckligt stor och omfattande för att hon skulle kunna anses tillhöra personkretsen i [1§ 3](#) LSS.

Sammanträdesdatum

Kommunala rådet för funktionsnedsatta

2023-09-28

Kvinnan är blind, döv på ett öra och har nedsatt hörsel på det andra. Hon har svårt att lokalisera varifrån ljud kommer, särskilt i miljöer med störande ljud. Hon har även bland annat tinnitus, diabetes och yrsel. Funktionshindren är varaktiga och beror inte på normalt åldrande. På grund av sina funktionsnedsättningar är kvinnan i behov av viss hjälp för att klara den dagliga livsföringen.

Av utredningen framgår dock att hon med hjälp av sin ledarhund självständigt kan förflytta sig till och från sitt arbete och på andra in-tränade sträckor, även om hon upplever att det är energikrävande. I hemmet kan hon förflytta sig helt utan stöd. Det framgår inte annat än att kvinnan kan kommunicera, om än med vissa begränsningar. Hon klarar självständigt att sköta sin personliga hygien, sina toalettbesök och att klä på sig och med viss hjälp även att laga mat och städa. Vidare förvärvsarbetar kvinnan, visserligen med stöd av ett arbetsbiträde, halvtid. Hon är beviljad färdtjänst och har tidigare varit beviljad ledsagarservice men har därutöver inga andra insatser till hjälp i sin vardag.

Kammarrätten bedömer därför att kvinnans behov av stöd och service inte är så omfattande att hon uppfyller kraven i 1 § 3 LSS. Förvaltningsrättens dom ska därför upphävas och socialnämndens avslagsbeslut fastställas.

Avslutningsvis

Följden av att vi inte följer lagstiftning och praxis i frågan är många, däribland förtroendeförlust från allmänheten, där vi gör godtyckliga bedömningar och fattar godtyckliga beslut utifrån mänskliga faktorer som personliga åsikter, erfarenheter och fördomar, och som också kan leda till förvirring och osäkerhet kring vad som förväntas av tjänstemän och vad kunden kan förvänta sig.

Godtyckliga bedömningar undviks endast genom att vi följer lagar och praxis. I detta finns transparens i myndigheters beslutsprocesser för att säkerställa att besluten är rättssäkra.

Sammanträdesdatum

Kommunala rådet för funktionsnedsatta

2023-09-28

Det görs förmodligen lite olika i olika kommuner, erfarenheten och dialogerna medför att jag drar den slutsatsen. Dock önskar jag trycka på vikten av att vi i Kristianstads kommun fattar korrekta och rätts-säkra beslut i enlighet med lagstiftning och gällande rättspraxis. Besluten ska inte handla om kostnader för en viss insats, vem som fattar besluten, vem som ansöker eller liknande, besluten ska vara objektiva och grundade i lag och praxis. De ska naturligtvis också vara möjliga att överklaga så att den enskilde kan få sin sak prövad. Vi har i dagsläget cirka fem personer som är under 65 år och beviljade ledsagning enligt SoL på grund av synnedsättning/synskada. Möjligtvis en ansökan per år inkommer från person med synnedsättning/synskada om ledsagarservice enligt LSS.

Svar från Gertrud Eklund, Enhetschef enheten för myndighetsutövning Myndigheten Omsorgsförvaltningen

- Fråga 2) Frågan väcks hur förvaltningen garanterar att personal har tagit del av informationen i medarbetarutbildningen för vikarier som arbetar som boendestödjare. Hur säkerställs det att personalen har genomgått utbildningen? Svar på denna fråga ges vid nästkommande sammanträde, den 30 november.
 - I fortsättningen önskas information på sammanträdena om vad som händer inom förvaltningens verksamheter som är intressant för föreningarnas sakfrågor.
-

Sammanträdesdatum

Kommunala rådet för funktionsnedsatta

2023-09-28

KRF § 22

Ordförande informerar

Sammanfattning

Ordförande, Michael Anefur, ställer frågan vilken typ av information rådets medlemmar anser att förvaltningen ska medföra under rådets sammanträden.

Förslag ges på vilken information som kan föras vidare under rådets sammanträden: Beslut i nämnden, förvaltningens planering framåt, utbildningar inom förvaltningen, dagliga verksamheter, information angående boenden, Skånetrafiken. Bjud in fler tjänstepersoner.

Specifika frågor:

Det finns en kunskapsbrist i språk och skrift, hur säkerställer man att kommunikationen fungerar?

Det har skett en förlängning på omsorgslyftet.

Hur går det med syn- och hörselinstruktörerna?

Kristina Lindbåge ställer frågan om vad som händer i föreningarna. Vilka frågor driver föreningarna själva?

Föreningarna borde ha fler möten sinsemellan. Monica Brandt bjuder in till den Nationella Reumatikerdagen den 12 oktober.

Ordförande, Michael Anefur, informerar om vad som händer inom förvaltningen:

Omsorgsnämnden håller sammanträde den 11 oktober.

Sammanträdesdatum

Kommunala rådet för funktionsnedsatta

2023-09-28

Hur ser köerna till vården ut? Köerna till boendena är hyfsade.

Har varit på besök på den dagliga verksamheten Skulptören som Michael beskriver som en fantastisk verksamhet.

Det finns 34 dagliga verksamheter inom kommunen, under året har antalet platser ökat med 50.

Sammanträdesdatum

Kommunala rådet för funktionsnedsatta

2023-09-28

KRF § 23

Övriga frågor

Sammanfattning

Linus Wiberg, sekreterare, har två frågor:

- Inför nästkommande sammanträde, den 30 november, har en stadsarkitekt (Adam Laurin) från miljö- och samhällsskyddsförvaltningen bjudits in för att informera om tillgänglighetsanpassning vid stadsbyggnation.

Vilka frågor vill gruppen ställa till stadsarkitekten? Mejla Linus Wiberg, så vidarebefordras frågorna till Adam Laurin.

- Tydlighet önskas i frågorna från referensgruppen inför rådets sammanträde. Detta för att lättare kunna tolka vad som önskas svar på och vem som ska bjudas in till sammanträden.
-